

Σύγχρονοι δημοσιονομικοί έλεγχοι Η φιλοσοφία και η αρχιτεκτονική του σχεδιασμού τους

Ευαγγελία Κουλουμπίνη

Αντιπρόεδρος Ελεγκτικού Συνεδρίου, Δ.Ν.

Είδη ελέγχων (1)

- Έλεγχοι υποχρεωτικοί εκ του νόμου: (άρθρο 99,100 του ν.4820/2021)
- 1) Ο έλεγχος επί του Απολογισμού και του Ισολογισμού του Κράτους για τη σύνταξη της Διαδήλωσης (άρθρα 53,85 του ν.4820/2021)
- 2) Οι προσυμβατικοί έλεγχοι επί της υποκείμενης διαδικασίας και των σχεδίων της σύμβασης (άρθρα 324-327 του ν.4700/2020)
- 3) Οι έλεγχοι στους λογαριασμούς των δημοσίων υπολόγων και όσων εξομοιώνονται μ' αυτούς (άρθρο 82 του ν.4820/2021)
- 4) Οι έλεγχοι που αφορούν στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των φορέων που υπάγονται στην ελεγκτική του δικαιοδοσία (άρθρο 86 του ν.4820/2021)

Είδη ελέγχων (2)

- Έλεγχοι σε επιλεγμένα πεδία δημόσιας διαχείρισης
έλεγχοι επιδόσεων, συμμόρφωσης και εντοπισμού συστημικών παθογενειών στη δημόσια διαχείριση(άρθρα 83,84 του ν.4820/2021).
- Έλεγχοι συνολικής διαχείρισης, θεματικοί ή εξατομικευμένοι /ειδικοί (άρθρα 88,89,90,91 του ν.4820/2021)

Στην ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου περιλαμβάνονται:

- Οι έλεγχοι, υποχρεωτικοί και μη, που έχουν προγραμματιστεί και περιλαμβάνονται στα Ετήσια Προγράμματα Ελέγχων (ΕΠΕ) με βάση τη στρατηγική που έχει τεθεί στο πολυετές πρόγραμμα των θεματικών ελέγχων του (άρθρο 100 του ν.4820/2021)
- Οι μελέτες- επισκοπήσεις και εν γένει προπαρασκευαστικές εργασίες σε πεδία ελεγκτικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν αυξημένους δημοσιονομικούς κινδύνους (άρθρο 27 του ν.4820/2021)

Μέσω των ελέγχων αυτών το ΕΛΣυν δίνει έμφαση:

Στο δημόσιο χαρακτήρα των ελέγχων αναδεικνύοντας ευρήματα που προσιδιάζουν σε ό,τι ο φορέας οφείλει να σέβεται και να διαφυλάσσει.

Αποσκοπεί να αναδείξει όχι μόνο τα αρνητικά ευρήματα επί τη βάσει των παθολογιών στις ελεγχόμενες διαχειρίσεις,

αλλά να εμβαθύνει στις δημόσιες πολιτικές με δημοσιονομικές επιπτώσεις.

Να αναδείξει τα θετικά σημεία των πολιτικών αυτών.

Δεν αναζητούνται πλέον μόνο οι ατασθαλίες σε μία δημοσιονομική διαχείριση για τον καταλογισμό των υπεύθυνων προσώπων αλλά και η επίτευξη υγιούς δημοσιονομικής διαχείρισης και η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες.

Κατά τους ελέγχους αυτούς το Ελεγκτικό Συνέδριο
ευθυγραμμίζεται:

Με τις αρχές και τα πρότυπα του Διεθνούς Οργανισμού
Ανωτάτων Ελεγκτικών Θεσμών (INTOSAI)

που ακολουθούν οι ομοειδείς με αυτό ελεγκτικοί θεσμοί -
επαγγελματισμός(άρθρο 61 του ν.4820/2021)

και με τις αρχές της ακεραιότητας, της
αποτελεσματικότητας, της αναλογικότητας, της
δικαιότητας, της συνεκτικότητας και σε πνεύμα ευθύνης,
(άρθρα 58,59,60,62,63 και 64 του ν.4820/2021)

Οι έλεγχοι αυτοί σχεδιάζονται από το Τμήμα Ελέγχων Ι

- επί τη βάσει μίας συνεκτικής στρατηγικής η οποία στηρίζεται σε μελέτη για την προοπτική εξέλιξης του δημοσιονομικού περιβάλλοντος στην Ελλάδα

- και με βάση τις ανάγκες που θα προκύψουν ή έχουν προκύψει και απασχολούν τους πολίτες σε σχέση με την αποτελεσματική χρήση των δημόσιων πόρων, με γνώμονα τις απαντήσεις που πρέπει να δοθούν σε επιλεγμένες θεματικές υψηλού δημοσιονομικού ενδιαφέροντος.

- Τα ερωτήματα που απασχολούν τους πολίτες αφορούν **όχι μόνο στο εάν τα δημόσια χρήματα διατέθηκαν με το σωστό τρόπο αλλά και στο εάν τα χρήματα αυτά έπιασαν τόπο.**

-Οι έλεγχοι αυτοί δεν εξαντλούνται στην εποπτεία και εν γένει στην προστασία του δημοσίου χρήματος αλλά αποσκοπούν στην προστασία και άλλων αγαθών του Κράτους Δικαίου.

-Πρόκειται για την προστασία θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων (υγεία, παιδεία, εργασία, ασφάλιση και πρόνοια).

- Προβλέπεται η κατάρτιση θεματικού χάρτη ελέγχων κατά τα πρότυπα των θεματικών καταλόγων των ανώτατων ελεγκτικών αρχών, όπως το U.S. Governmental Accountability των ΗΠΑ, και το National Audit του Ηνωμένου Βασιλείου.

Οι μεγάλες θεματικές ενότητες των ελέγχων

Θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, πολιτισμός και άθληση.

Περιβάλλον, ανάπτυξη, κλιματική αλλαγή.

Δημοσιονομική βιωσιμότητα, καταπολέμηση της σπατάλης.

Κράτος δικαίου, ασφάλεια

- Ο ουδέτερος πολιτικά χαρακτήρας του ελέγχου οφείλεται στο ότι : 1) αυτός διεξάγεται από όργανο με λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία 2) κατά το σχεδιασμό του ελέγχου τίθενται σαφή κριτήρια στον έλεγχο ώστε να δοθούν απαντήσεις στα ερωτήματα που απασχολούν τους πολίτες.
- Η απάντηση στο ερώτημα στο εάν τα χρήματα διατέθηκαν με το σωστό τρόπο παραπέμπει στη συμμόρφωση με τους δημοσιολογιστικούς κανόνες.
- Η απάντηση στο ερώτημα στο εάν τα χρήματα έπιασαν τόπο συνδέεται με την επιτυχία των πολιτικών δημοσιονομικής διαχείρισης στην παραγωγή έργων και στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών στους πολίτες.

-Ο ελεγκτής στο σύγχρονο δημοσιονομικό περιβάλλον εκφέρει κρίση: 1) για την αξιοπιστία των λογαριασμών 2) τη νομιμότητα και κανονικότητα των υποκειμένων πράξεων 3) το υγιές της δημοσιονομικής διαχείρισης.

-Ένας σύγχρονος δημοσιονομικός έλεγχος στηρίζεται στη δημιουργική δύναμη των ευρημάτων του και στην αξιοποίηση αυτών από το Κοινοβούλιο και από τον Τύπο.

-Η νομική δεσμευτικότητα που λείπει από τις εκθέσεις ελέγχου αναπληρώνεται από την επιρροή που ασκείται μέσω των πορισμάτων ελέγχου στην κοινή γνώμη και από τα συμπεράσματα που αντλούνται από το Κοινοβούλιο για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν(νομοθετικά, διοικητικά κλπ) για τη θεραπεία των αδυναμιών.

-Ο έλεγχος δεν μπορεί να υπεισέλθει σε ζητήματα που αποτέλεσαν στοιχείο πολιτικής αντιπαράθεσης και δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η ορθότητα της πολιτικής κρίσης.

-Αποδέκτες των εκθέσεων δεν μόνο είναι το Κοινοβούλιο, αλλά και ο Τύπος καθώς και η κοινή γνώμη.

- Σημαντική η εκτίμηση του αντίκτυπου (**impact assessment**) με τον οποίο τίθεται ο στόχος για την βελτίωση μιας νομοθεσίας και γενικότερα για την συγκέντρωση στοιχείων για αποτελεσματικές αποφάσεις σε ένα τομέα, τις συνέπειες αυτής (κοινωνικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές), τις επιδόσεις της δοθείσας λύσης σε σχέση με τις αρχές της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας καθώς και την παρακολούθηση της λύσης και την επαναξιολόγησή αυτής.

-Οι έλεγχοι είναι ανεξάρτητοι από τις ποινικές διαδικασίες και τις ποινές που επιβάλλονται σε βάρος των προσώπων που ελέγχονται διότι υπέχουν δημοσιονομική ευθύνη.

-Το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν διενεργεί ελέγχους αποκλειστικά και μόνο για τον εντοπισμό ποινικώς κολάσιμων πράξεων.

- Αν διαπιστωθεί ποινικώς κολάσιμη πράξη ανακοινώνεται στον Πρόεδρο του ΕλΣυν, στον αρμόδιο εισαγγελέα και στον Υπουργό που εποπτεύει την υπηρεσία του προσώπου (άρθρο 76 του ν.4820/2021).

- Ο τρόπος διαχείρισης των καταγγελιών από το ΕλΣυν και δη αυτών με συστημικό ενδιαφέρον(Αποφ.ΦΓ8/71316/21-12-2022 ΟΛΕΛΣυν, ΦΕΚ Β΄ 6592).

- Παρουσίαση του ΕΠΕ : Μία νέα θεσμική συνεργασία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Ελληνικού Κοινοβουλίου (άρθρα 343 του ν.4700/2020 και 50 του ν.4820/2021,44^A του Κανονισμού της Βουλής).
- Ο σεβασμός της αρχής της διάκρισης των λειτουργιών που πρέπει να διέπει τις σχέσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Βουλής.
- Οι προτεραιότητες από τα μέλη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.

Πρακτικά ΟΛΕΛΣυν 1^η Γεν. Συν /11-1-2021

- Παρουσίαση των εκθέσεων θεματικού ελέγχου και των μελετών με ευρύτερο ενδιαφέρον του Τμήματος Μελετών και Γνωμοδοτήσεων στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, πριν την ανακοίνωσή της στο Τύπο.
- Παρουσίαση από τον Πρόεδρο του ΕλΣυν των εκθέσεων στην Βουλή, όπως προβλέπεται στον Κανονισμό της.
(άρθρο 52 του ν.4820/2021)